

24 Skattskyldighet i övriga ideella föreningar

24.1 Övriga ideella föreningar

Föreningar med kommersiellt inriktad verksamhet, fackföreningar, branschföreningar, vissa sällskaps- och kamratföreningar m.fl. omfattas inte av de förmånliga skatteregler som gäller för de allmännyttiga ideella föreningarna. Även föreningar, som har ett allmännyttigt ändamål men som inte uppfyller något eller några av de andra kraven (allmännyttig verksamhet, öppenhet i medlemsantagningen eller fullföljdskravet), är oinskränkt skattskyldiga.

Den oinskränkta skattskyldigheten innebär att beskattning sker på vanligt sätt. Alla inkomster, som enligt IL är skattepliktiga, tas upp till beskattning. I normalfallet blir inte gåvor, bidrag och medlemsavgifter beskattade. Avdrag får inte göras för de kostnader som dessa intäkter ska täcka. Avdrag får ej heller göras för underskott i själva föreningsverksamheten, dvs. kostnader som inte direkt kan hänföras till skattepliktig inkomst.

Mättningsverksamhet

Vissa fackföreningar bedriver mättningsverksamhet som redovisas som rörelse. Vid taxeringen måste fastställas om rörelse föreligger eller ej. Man bör också vara uppmärksam på fördelningen av kostnader som är gemensamma för mättningsverksamheten och sedvanlig facklig verksamhet.

I RR:s dom angående Svenska Elektrikerförbundet, RÅ 1997 ref. 16, ansågs den bedrivna mättningsverksamheten med hänsyn till sin art, omfattning och finansiering som yrkesmässig. De i verksamheten utförda tjänsterna ansågs vara föremål för skattepliktig omsättning. Förbundets yrkande om att avföras från registrering för mervärdesskatt avsågs därför.

Hyresgästförening

En hyresgästförening ansågs oinskränkt skattskyldig i RÅ 1980 Aa 129. Rättsnämnden fann att föreningens huvudsakliga ändamål var att tillvarata medlemmarnas ekonomiska intressen bl.a. vid förhandlingar och överenskommelser med hyresvärdar och deras organisationer. RR ändrade inte Rättsnämndens beslut.

**Fiskevårds-
områdes-
/viltvårdsområdes-
föreningar**

RSV har i en skrivelse 2001-03-05 uttalat att fiskevårdsområden (FVO) och viltvårdsområden (VVO) utgör s.k. rättighetssamfälligheter. För att förvalta dessa samfälligheter bildas FVO- respektive VVO-föreningar. Ifrågavarande samfällighetsföreningar är enligt 6 kap. 6 § 2 st. IL inte själva skattskyldiga då de har bildats för att förvalta annan samfällighet än en sådan marksamfällighet eller regleringssamfällighet som är en särskild taxeringsenhet. Samfällighetsföreningens inkomster och utgifter fördelas istället på delägarna med belopp som för varje delägare motsvarar hans andel. Delägarna utgörs av ägarna till de fastigheter som ingår i samfällighetsföreningen. Dessa får sedan betala skatt enligt de regler som gäller för den typ av fastighet som delägarfastigheten utgör i inkomstbeskattningshänseende. Har en näringsfastighet del i en sådan samfällighet som avses i 6 kap. 6 § 2 st. IL behöver inte enligt 15 kap. 10 § IL fastighetens andel av samfällighetens intäkter och kostnader tas upp till beskattning om intäkterna överstiger kostnaderna med mindre än 600 kr. Samfällighetsföreningen är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för delägarnas deklarationer såväl till de enskilda delägarna som till skatteverket. Kamrarrätten i Stockholm har i dom den 10 september 2001, prövat frågan och härvid kommit fram till att en viltvårdsförening inte själv är skyldig att erlagga inkomstskatt eller förmögenhetsskatt.

24.2 Understödsföreningar

En understödsförening är enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar en förening för inbördes bistånd. Den har till ändamål att, utan att affärsmässigt driva försäkringsrörelse, meddela annan personförsäkring än arbetslöshetsförsäkring. Den är sluten på sådant sätt att den t.ex. huvudsakligen är avsedd för anställda i visst eller vissa företag.

Enligt 7 kap. 19 § IL ska understödsföreningar inte erlagga inkomstskatt för annan inkomst än inkomst av fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamhet. Dessa föreningar ska i stället erlagga avkastningsskatt enligt 2 § punkt 3 AvP.

24.3 Föräldrakooperativa daghem

Dåvarande Riksskatteverket har i skrivelse 1992-10-28, Dnr 38920-92/900, uttalat att enligt RSV:s uppfattning utgör daghemsverksamhet, oavsett i vilken juridisk form (ekonomisk eller ideell förening) verksamheten sker, skattepliktig näringsverksamhet. Endast i undantagsfall kan verksamheten anses ha naturlig anknytning till ideell verksamhet. Så kan t.ex. vara fallet när en idrottsförening anordnar barntillsyn för att möjliggöra medlemmarnas deltagande i och närvaro vid föreningens idrottsarrangemang. Om daghemsverksamheten i sådana fall kommer att

beskattas eller ej blir beroende på om föreningen är skattebefriad enligt 7 kap. 7–13 §§ IL. Skäl att inte beskatta daghemsverksamheten (den ekonomiska verksamheten) på denna grund torde dock normalt inte föreligga i de situationer som förknippas med vanlig daghemsverksamhet. Daghemsverksamhet kan inte heller anses vara sådan verksamhet som av hävd används för att finansiera annan ideell verksamhet och kan i sig inte heller anses falla in under begreppet allmännyttig verksamhet.

Skatteutskottet har i SkU 1990/91:30 s. 30 konstaterat att s.k. föräldrakooperativ främjar föräldrarnas intressen genom ekonomisk verksamhet.

När en förening bedriver daghemsverksamhet och denna förening registrerats som ideell förening kan det ifrågasättas om föreningen är att anse som en oregistrerad ekonomisk förening. För en oregistrerad ekonomisk förening inträder (2 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, EFL) ett personligt ansvar för medlemmarna. En sådan förening har inte status av juridisk person (1 kap. 2 § EFL).

Daghemsverksamhet inom ramen för en ideell förening bör med hänsyn till svårigheterna att bedöma om det finns ett ideellt inslag i verksamheten behandlas enligt reglerna för näringsverksamhet bedriven av en ideell förening.

Flera kammarrättsdomar (Stockholm och Göteborg) t.ex. KR Stockholm dom 1997-12-08 mål nr 470-1996, visar att av en ideell förening bedriven daghemsverksamhet är att anse som skattepliktig näringsverksamhet. Detta stämmer också överens med två förhandsbesked från Skatterättsnämnden.

KR i Göteborg fann i dom 2002-05-23, mål nr 1687-2000, att den föräldrakooperativa föreningen var inskränkt skattskyldig då den främjade det allmännyttiga ändamålet vård och uppfostran av barn. Skatteverket har överklagat och RR har medgivit prövnings-tillstånd.

Daghemsverksamhet är undantagen från skatteplikt till mervärdesskatt enligt 3 kap. 4 och 7 §§ ML. Föräldrakooperativa och privata daghem kräver särskilt tillstånd av länsstyrelsen alternativt kommunen.

Rättsfall:

KR Sthlm 971208, må nr 470-1996

Se även

KR Sthlm 010329, mål nr 5948-2000 och KR Gbg 2002-05-23 mål nr 1687-2000.

24.4 Koncernbidrag, näringsbetingade andelar och kapitalplaceringsandelar m.m.

Se avsnitt 10.

24.5 Kommunalförbund/kommunförbund

Se avsnitt 8.7.